

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการตัดสินใจของบุคคลในการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษที่ได้จากการทดลอง และการทำนายผลการทดลอง

ผลการวิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบจำนวนผู้รับการทดลองที่ตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย ผู้รับการทดลอง 30 คน มีจำนวนผู้ที่ตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายมากกว่าจำนวนผู้รับการทดลองที่ตัดสินใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย ดังผลจากการางที่ 2 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ว่า จำนวนของผู้รับการทดลองที่ตัดสินใจ ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย มีมากกว่าจำนวนผู้ที่ตัดสินใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งถึงขั้นสุดท้าย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมิลแกรม¹ (Milgram : 1963) ที่พบว่าจำนวนผู้รับการทดลองที่ตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย (เชื่อฟัง) มากกว่าจำนวนผู้รับการทดลองที่ตัดสินใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย แสดงว่าคนส่วนใหญ่มีความเชื่อฟัง

2. การเปรียบเทียบการตัดสินใจของเพศชายและหญิงในการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย

การทดสอบความมีนัยสำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างของการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายระหว่างเพศชายและหญิง ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลจาก

¹Stanley Milgram, "Behavioral Study of Obedience," Journal of Abnormal and Social Psychology, 67(1963), pp.371-378.

ตารางที่ 3 ($\chi^2 = 10.21, df=1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 แสดงว่าเพศหญิงมีการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษมากกว่าเพศชาย สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า จำนวนเพศหญิงมีการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายมากกว่าเพศชาย เพราะว่าเพศหญิงใดชื่อว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ เป็นช้างเท้าหลัง จึงมีความเชื่อฟังแตกต่างกว่าเพศชายซึ่งเป็นเพศที่เข้มแข็ง อดทน เป็นช้างเท้าหน้า และสอดคล้องกับการวิจัยของคิลแฮมและมันน์² (Kilham and Mann) ซึ่งทำการทดลองซ้ำการทดลองของมิลแกรม ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศในการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของแบร์รี่และคณะ³ ที่พบว่า มีความแตกต่างระหว่างเพศเกี่ยวกับทัศนคติความเชื่อฟังใน 69 วัฒนธรรม โดยที่เพศหญิงมีทัศนคติที่เกี่ยวกับความเชื่อฟังมากกว่าเพศชาย

3. การเปรียบเทียบการตัดสินใจของบุคคลในการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษระหว่างคนไทยกับอเมริกัน (ของมิลแกรม : 1963)

การทดสอบความมีนัยสำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างของการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายระหว่างคนไทยกับอเมริกัน ปรากฏว่า ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลจากตารางที่ 6 ($\chi^2 = 1.89, df = 1$) ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่าคนไทยมีการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายมากกว่าอเมริกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสังคมไทยปัจจุบันมีค่านิยม ทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อฟังเปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากการรับเอาวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามามากขึ้น จึงทำให้ค่านิยม ทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อฟังลดต่ำลง

² Wesley Kilham and Leon Mann, "Level of Destructive Obedience As a Function of Transmitter and Executant Roles in the Milgram Obedience Paradigm," Journal of Personality and Social Psychology, 29(1974), pp.696-702.

³ Herbert Barry III, Margaret K. Bacon and Irvin L. Child, "A Cross-Cultural Survey of Some Sex Differences in Socialization," Journal of Abnormal and Social Psychology, 55(1957), pp. 327-332.

คังเตการวิจัยของ กองการวิจัย กระทรวงศึกษาธิการ⁴ (2501) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง เยาวชนรุ่นปัจจุบันกับรุ่นก่อน ปรากฏว่า เด็กรุ่นก่อนมีความคิดเห็นในด้านการให้ความเคารพศอผู้ใหญ่มากกว่าเด็กรุ่นปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 90.78 ผลการวิจัยของ ภูมิเรียง อริยกะบุตร⁵ (2513) ซึ่งได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีของบุคคลรุ่นต่างๆและมีสภาพแวดล้อมจากทางสังคมต่างกัน ปรากฏว่า ในด้านการเชื่อฟัง ความคิดเห็นของผู้ที่มีอายุมากกว่านั้น มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกิดขึ้น โดยที่คะแนนเฉลี่ยของทัศนคติที่ต่ำจะลดลงเป็นลำดับในกลุ่มที่อายุน้อยลง และผลการวิจัยของสุวัทนา เอี่ยมมอรรธรณ⁶ (2515) ซึ่งได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมเกี่ยวกับความมีอาวุโสในสังคมไทย ปรากฏว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาสามชั่วคน (60 ปี, 40 ปี และ 20 ปี)นี้ ค่านิยมเกี่ยวกับความมีอาวุโสในสังคมไทยมีแนวโน้มลดต่ำลง

4. การเปรียบเทียบการตัดสินใจในการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษ ที่ได้จากการทดลอง และจากการทำนายผลการทดลอง

การทดสอบความมีนัยสำคัญเกี่ยวกับการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มทำนายผลการทดลอง ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลจากตารางที่ 11 ($\chi^2 = 77.28$, $df = 1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 แสดงว่า จำนวนของผู้รับการทดลองที่ตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายที่ได้จากการทดลองมากกว่าที่ได้จากการทำนายของกลุ่มทำนายผลการทดลอง สนับสนุนสมมติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ว่า จำนวนของผู้ที่ตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายที่ได้จากการทดลองมากกว่าที่ได้จากการทำนายผลการ

⁴กองการวิจัย กรมวิชาการ, รายงานการวิจัยเกี่ยวกับรุ่น, (พิมพ์ครั้งที่ 2 แกไข
แก้ไข, กรุงเทพมหานคร โรงเรียนการช่างวุฒิชึกษา แผนกการพิมพ์, 2501), หน้า 14

⁵ภูมิเรียง อริยกะบุตร, "การเปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีของบุคคลต่างรุ่นและมีสภาพ
แวดล้อมทางสังคมต่างกัน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตก แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2513)

⁶สุวัทนา เอี่ยมมอรรธรณ, "การเปลี่ยนแปลงค่านิยมเกี่ยวกับความมีอาวุโสในสังคมไทย" ,
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตก แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2515)

ทดลองของกลุ่มทำนาย นั่นคือ คนเกือบทุกคนในกลุ่มทำนายไม่คาดคิดว่าจะมีคนกล้ากดถึง 450 โวลต์ เพราะคิดว่าทุกคนย่อมมีความเมตตาากรุณาอยู่มากพอที่จะไม่ทำอันตรายคนอื่น แม้จะมาน้อยแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล แต่เมื่อได้ประสบกับสภาพการทดลองจริงๆ ความเชื่อฟังในอำนาจคำสั่งลงโทษโดยตรงกลับมีมากกว่าความเมตตาากรุณา จนกระทั่งมีคนกล้ากดถึง 450 โวลต์ เป็นจำนวนมาก มากกว่าคนที่ไม่ถึง 450 โวลต์ นึกภาพจากการทำนายของกลุ่มทำนายทั้งสาม เช่น เกี่ยวกับการนิโคลาของนิสิตปริญญาตรีวิชาเอกจิตวิทยา ปี 4 ของมหาวิทยาลัยเยล สหรัฐอเมริกา ซึ่งทำนายว่ามีคนกล้ากดถึง 450 โวลต์เพียง 1.2% (ผลการทดลองจริง 65%)⁷ และการนิโคลาของจิตแพทย์อเมริกัน ซึ่งก็ทำนายว่ามีคนกล้ากดถึง 450 โวลต์ เพียง 0.125% (ผลการทดลอง 62%)⁸

5. การเปรียบเทียบการตัดสินใจของบุคคลในการปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายที่ได้จากการทดลองและการทำนายตนเองของกลุ่มทำนายผลการทดลอง

การทดสอบความมีนัยสำคัญเกี่ยวกับการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มทำนาย : คนเอง ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังผลจากการวางที่ 15 ($\chi^2 = 72.60, df = 1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 แสดงว่า จำนวนของผู้รับการทดลองที่ตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายที่ได้จากการทดลอง มากกว่าจากการทำนายตนเอง นั่นคือ คนส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีความเมตตาากรุณา และไม่มีใครคิดว่า จะกล้ากดถึง 450 โวลต์ จึงแตกต่างจากกลุ่มทดลองซึ่งได้ประสบกับสภาพการทดลองจริงๆ ซึ่งมีคนกล้ากดถึง 450 โวลต์ เป็นจำนวนมาก และมากกว่าคนที่ไม่กล้ากดถึง 450 โวลต์ เนื่องจากมีความเชื่อฟังในอำนาจคำสั่งลงโทษมากกว่าความเมตตากรุนานั่นเอง

⁷Milgram, *op.cit.*, p.378.

⁸_____, "Some Conditions of Obedience and Disobedience to Authority," *Human Relations*, 18(1965), pp.280.

6. การเปรียบเทียบการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่ง ลงโทษระหว่างการทำนายตนเองกับการทำนายคนอื่นของกลุ่มทำนายทั้งสามกลุ่ม

การทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างการทำนายตนเองกับการทำนายคนอื่น ในการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษของกลุ่มทำนาย ผลการทดลองในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่า ในกลุ่มกฎหมายมีความแตกต่างระหว่างการทำนายตนเองกับการทำนายคนอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้จากตารางที่ 18 ($t = 2.59, df = 29$) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 แสดงว่ากลุ่มกฎหมายมีการคาดหวังกว้างว่า บุคคลอื่นจะมีการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายมากกว่าตนเอง

สำหรับในกลุ่มนิสิตครูศาสตร์ชั้นปีที่ 4 และกลุ่มนายทหารนั้น มีความแตกต่างระหว่างการทำนายตนเองกับการทำนายคนอื่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้จากตารางที่ 22 เช่นเดียวกัน แสดงว่า กลุ่มทำนายทั้งสองกลุ่มนี้มีการคาดหวังกว้างว่า บุคคลอื่นจะมีการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษไม่แตกต่างไปจากตนเองเท่าไรนัก

นั่นคือผลจากตารางที่ 22 นี้ แสดงให้เห็นถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและการรับรู้เกี่ยวกับคนอื่น ในก้านการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษโดยแสดงว่า กลุ่มกฎหมายมีการรับรู้เกี่ยวกับคนอื่นในก้านการตัดสินใจ ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษว่าคนอื่นมีความเมตตากรุณา น้อยกว่าตนเอง จึงกล้ากดถึง 450 โวลต์มากกว่าตน เนื่องจากพยายามได้รับการอบรมสั่งสอนมาว่าต้องมีความเมตตากรุณาปราณีแก่บุคคลต่างๆไป โดยเฉพาะคนไข้และบุคคลที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ จึงไม่กล้าพอที่จะกดถึง 450 โวลต์ได้ แต่กลุ่มนิสิตครูศาสตร์ชั้นปีที่ 4 และกลุ่มนายทหารคิดว่าคนอื่นและตนเองมีความรู้สึกนึกกลัวคล้ายคลึงกันในก้านความเมตตากรุณาต่อความกล้าที่จะกดถึง 450 โวลต์

7. การเปรียบเทียบจำนวนของผู้รับการทดลองซึ่งได้รับการทำนายว่ามีการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายระหว่างกลุ่มทำนายทั้งสามกลุ่ม

จากตารางที่ 19 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของจำนวนเปอร์เซ็นต์ของผู้รับการทดลองซึ่งได้รับการทำนายว่าจะกดถึงขั้นสุดท้ายมีค่ามากที่สุดในกลุ่มนิสิตครูศาสตร์ชั้นปีที่ 4 (8.57%) และมีค่าน้อยที่สุดในกลุ่มทหาร (1.95%) แสดงว่า กลุ่มนิสิตครูศาสตร์ชั้นปีที่ 4 คาดว่ามีคนกล้ากดถึง

450 โวลต์มากที่สุด ตรงกันข้ามกับกลุ่มนายทหาร ซึ่งคาดว่ามีความถี่ถึง 450 โวลต์น้อยที่สุด

8. ความรู้สึกที่ไ้จากผู้รับการทดลองในห้องทดลองและจากกลุ่มท่านายทั้งสามกลุ่ม

ก. จากตารางที่ 20 แสดงว่า ผู้รับการทดลองที่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย รู้สึกดีใจมากกว่าผู้รับการทดลองที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย และรู้สึกดีใจมากกว่าเสียใจ ส่วนผู้รับการทดลองที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายรู้สึกเสียใจมากกว่าดีใจ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้รับการทดลองที่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายรู้สึกสงสารนักเรียน แต่ผู้รับการทดลองที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายไม่มีความรู้สึกสงสารนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าผู้รับการทดลองที่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายนั้นเมื่อกดสวิตช์ช็อกไฟฟ้าภายหลังที่นักเรียนสลบไปแล้ว (ที่ 300 โวลต์) เกิดความสำนึกผิดเพราะไ้คิดถึงโทษความแรงเคลื่อนไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ไม่มีเสียงตอบจากนักเรียนอันเป็นการกระทำที่ชกกับหลักเมตตาการุณาไมโนธรรมของคน แต่ผู้รับการทดลองที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายทุกคนหยุดกดที่ 300 โวลต์ ซึ่งเป็นระดับของการช็อกที่นักเรียนเริ่มพบบีบไปพอดี ซึ่งการที่เขาหยุดทำโทษนั้น เขาอาจคิดว่า นักเรียนกำลังจะได้รับอันตราย ถ้าหยุดกดสวิตช์ลงโทษเสีย นักเรียนก็คงไม่เป็นอันตราย สำหรับการทำให้โทษก่อนถึง 300 โวลต์ เป็นการช่วยให้นักเรียนมีความว่าที่ขึ้น จึงไม่รู้สึกสงสารนักเรียนเลย และคนก็ยังได้ยึดหลักเมตตาการุณาอยู่ โดยไม่กดลงโทษถึงขั้นสุดท้าย

ข. จากตารางที่ 21 แสดงว่า ผู้ทำนายผลการทดลองทั้งสามกลุ่ม ส่วนใหญ่รู้สึกว่า เป็นการทดลองที่ทารุณโหดร้ายและทรมาณจิตใจ นอกจากนี้ บุคคลทั้งสามกลุ่ม ยังมีความรู้สึกที่ตรงกัน 3 ประการ ได้แก่ รู้สึกสนุกตื่นเต้น สงสารนักเรียน และรู้สึกว่า เป็นการทดลองที่ทารุณโหดร้ายและทรมาณจิตใจ

ถ้าพิจารณาความรู้สึกในแต่ละกลุ่ม จะพบว่า ในกลุ่มนิสิตครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 และกลุ่มครูพยาบาลส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าเป็นการทดลองที่ทารุณโหดร้ายและทรมาณจิตใจ สำหรับในกลุ่มนายทหาร ส่วนใหญ่มีความรู้สึกไม่ดีใจและไม่เสียใจ

สรุปผลการวิจัยที่สำคัญ

1. จำนวนของผู้รับการทดลองที่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายมากกว่าจำนวนของผู้รับการทดลองที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้าย
2. เพศหญิงมีการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 10.21, df = 1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01
3. คนไทยมีการตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษไม่แตกต่างจากคนอเมริกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. จำนวนของบุคคลที่ตัดสินใจปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษถึงขั้นสุดท้ายที่ได้จากกลุ่มทดลองมากกว่าที่ได้จากกลุ่มทำแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 77.28, df = 1$) ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย